

Гриценко Ольга Миколаївна, кандидат економічних наук, Хмельницький університет управління і права імені Леоніда Юзькова, 29009, м. Хмельницький, вул. Гастелло 15/1 кв 55, тел.: 068-204-68-88, e-mail: gritsenko.gom@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-9253-7299>

ОСОБЛИВОСТІ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Анотація. У статті досліджено сутність діджиталізації, необхідність та значення діджиталізації бухгалтерського обліку в сучасних умовах господарювання, а також доцільність впровадження в освітньому процесі різних вітчизняних програмних продуктів з метою підготовки майбутніх фахівців з обліку і оподаткування.

На підставі опрацьованих наукових публікацій, нормативно-правових актів, спеціалізованої літератури сформовано визначення діджиталізації бухгалтерського обліку, під якою слід розуміти можливість комплексного використання різних видів програмного забезпечення для відображення в обліку господарських операцій.

Обґрунтовано, що діджиталізація дозволить зменшити паперовий документообіг та систематизувати електронний (безпаперовий) документообіг. Крім того, зменшується ймовірність помилок, оскільки знижується вплив людського фактора, оскільки окремі модулі цифрової інфраструктури беруть на себе багато важливих функцій співробітників.

Зазначено, що частина вітчизняних підприємств у своїй діяльності використовують основні напрями діджиталізації в бухгалтерському обліку: розширення застосування електронного документообігу, використання хмарних технологій, комп'ютерних програм обліку, дистанційна (віддалена) робота, що вимагає вдосконалення процедур як на рівні окремих підприємств, держави, так й на міждержавному рівні розвитку «цифрових» навичок та підвищення кваліфікації бухгалтерських працівників.

Враховуючи актуальність діджиталізації бухгалтерського обліку, доведено необхідність впровадження в освітній процес різних напрямів діджиталізації обліку з вивченням вітчизняних програмних продуктів з метою підготовки майбутніх фахівців з обліку і оподаткування для сучасних підприємств. Наведено перевагу та ефективність впровадження в освітній процес вивчення програмного продукту ТОВ «МАСТЕР:СТРІМ».

Ключові слова: бухгалтерський облік, діджиталізація, електронний документообіг, ефективність управлінських рішень, освітній процес, цифровізація.

FEATURES OF DIGITALIZATION OF ACCOUNTING AND THEIR APPLICATION IN THE EDUCATIONAL PROCESS

Olga Mykolaivna Hrytsenko, Candidate of Economic Sciences, Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law, 29009, Khmelnytskyi, str. Gastello 15/1 sq. 55, phone: 068-204-68-88, e-mail: gritsenko.gom@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-9253-7299>

Abstract. Abstract. The article examines the essence of digitization, the necessity and significance of digitization of accounting in modern economic conditions, as well as the feasibility of implementing various domestic software products in the educational process for the purpose of training future specialists in accounting and taxation.

On the basis of elaborated scientific publications, normative legal acts, and specialized literature, a definition of digitalization of accounting was formed, which should be understood as the possibility of complex use of various types of software for displaying economic transactions in accounting.

It is substantiated that digitization will allow to reduce paper document circulation and systematize electronic (paperless) document circulation. In addition, the possibility of errors is reduced because the impact of the human factor is reduced, as individual modules of the digital infrastructure take over many important functions of employees.

It is noted that part of the domestic enterprises in their activities use the main directions of digitalization in accounting: the expansion of the use of electronic document management, the use of cloud technologies, computer accounting programs, remote (remote) work, which requires the improvement of procedures both at the level of individual enterprises, the state, as well as at the international level of development of "digital" skills and professional development of accountants.

Taking into account the relevance of digitalization of accounting, the need to introduce various areas of digitalization of accounting into the educational process with the study of domestic software products for the purpose of training future specialists in accounting and taxation for modern enterprises has been proven. The advantage and effectiveness of the introduction into the educational process of studying the software product of LLC "MASTER:STREAM" are given.

Keywords: accounting, digitalization, electronic document flow, effectiveness of management decisions, educational process, digitalization.

Постановка проблеми. З метою забезпечення успішного функціонування будь-якого суб'єкта господарювання визначальне місце належить обліковій інформації. Саме дані бухгалтерського обліку використовуються для задоволення потреб, спрямованих на інтенсивність виникнення попиту щодо надання своєчасної, об'єктивної та достовірної інформації зовнішнім та внутрішнім користувачам з метою прийняття

ефективних управлінських рішень. Фахівці з бухгалтерського обліку виявляють, вимірюють, реєструють, накопичують, узагальнюють, зберігають та передають інформацію про діяльність зовнішнім і внутрішнім користувачам. Тому, вони потребують глибокі знання з бухгалтерського обліку й аналізу, сучасних методів оподаткування й організації правових відносин, а також досконало володіти комп'ютерною технікою та застосовувати сучасні програмні продукти в обліку. Лише оперативність збору і обробки даних, їх значущість і актуальність дозволяють приймати ефективні рішення, вчасно реагувати на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищах. Роль бухгалтерського обліку активізується саме в частині інформаційного забезпечення управління. Тому першою складовою, що зазнає зміни у разі діджиталізації підприємства – інформаційна, оскільки вона є основним ресурсом і продуктом його інформаційної системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковці досліджували питання діджиталізації досліджували у своїх працях такі вчені як Литвинов О. М. Гусева О. Ю., Легомінова С. В, Артем'єва О. О., Томша А. О. Герасименко В.В., Лісова Р.М., Сагайдак М.П., Коптелов А. К. Проте питання діджиталізації в освітньому процесі не було досліджено в повній мірі.

Мета статті – дослідження особливостей діджиталізації бухгалтерського обліку, впровадження в освітній процес сучасних та вітчизняних діджитал-технологій для майбутніх фахівців з обліку і оподаткування.

Виклад основного матеріалу.

Застосування діджитал-технологій дозволяє удосконалити бухгалтерський облік, перевести всі господарські операції в електронний документообіг, модернізувати існуючі методи обробки та передачі облікової інформації. Поряд із цим необхідно використовувати інновації технологічного характеру, цифрове мислення у поєднанні із новими професійними вміннями облікових працівників для оцінювання, синтезу аналітичних висновків та стратегічного планування. Процес діджиталізації в бухгалтерському обліку тісно пов'язаний із застосуванням ІТ-інструментів і технологій, які направлені формування електронного документообігу, подолання недоліків контрольної, обліково-аналітичної роботи на підприємствах.

Ефективна організація процесів документування та документообігу на підприємстві сьогодні є нагальною потребою, це пов'язано з тим, що паперовий документообіг та паперова обробка інформації призводила не лише до великого обсягу роботи, але й довела свою незручність, а також відсутність оперативності передачі інформації, що є неприпустимим в сучасному швидкому цифровому середовищі інформаційного потоку.

Безсумнівно, обробка даних за допомогою цифрових технологій відбувається швидше та дає змогу уникати помилок, що часто виникають саме при опрацюванні документів вручну. Також використання цифрових технологій дає змогу швидко відшукати інформацію, необхідну в даний момент часу. Це особливо стає актуальним у сучасну епоху діджиталізації, адже від швидкості прийняття виважених рішень багато в чому залежить успіх підприємства загалом.

Слово «діджиталізація» походить з англійської мови та означає проникнення цифрових технологій у всі сфери суспільного життя. На думку О. Литвинова, «діджиталізація - це явище, що спричиняє послідовні трансформації соціокультурного коду, об'єднані загальним вектором розвитку». Дослідник пов'язує діджиталізацію із соціальною комунікацією та аналізує з огляду на це зміну соціальних інститутів та подальшу зміну розвитку людства [1].

Система діджиталізації підприємства базується на регулярному та своєчасному зборі інформації, його аналізі й плануванні та прогнозуванні на цій основі його діяльності. Дана система пронизує усі сфери життєдіяльності підприємства і, як результат, має за мету їх інтеграцію. Вона може застосовуватися у виробництві, логістиці та збуті, фінансовій та інвестиційно-інноваційній діяльності. Досліджувана система у значній мірі співпадає із завданнями обліку: формування, накопичення, перетворення та передача інформації з метою прийняття ефективних управлінських рішень. Зазначені функції на підприємстві можуть поєднуватися з іншими в середині кожного із підрозділів без утворення відокремленої структури. Проте, важливу роль у розвитку системи діджиталізації має і людський фактор, адже особливої уваги потребує постійне удосконалення та розвиток персоналу, зростання кваліфікації працівників у сфері діджиталізації.

Аналіз наукових джерел показав, що визначення дефініції «діджиталізація бухгалтерського обліку» не є чітко сформульованим, лише через суміжні поняття. Зокрема, авторами Артем'євою О. О. та Томша А. О. надається визначення поняттю автоматизація управління підприємством (бухгалтерський облік як функція управління) як процесу, що є «основою створення високоорганізованого середовища, що має об'єднувати інформаційне, телекомунікаційне, програмне забезпечення, інформаційні технології, мережі, бази даних знань, інші засоби інформації» [4, с. 51].

Отже, під діджиталізацією бухгалтерського обліку будемо розуміти можливість комплексного використання різних видів програмного забезпечення для відображення в обліку господарських операцій. Таким чином, технологічні досягнення дозволяють бухгалтеру інтерпретувати та обробляти дані швидше та ефективніше, ніж будь-коли раніше. Також, діджитал-облік дозволяє отримувати консультації в режимі реального часу. Все більше й більше фахівців з бухгалтерського обліку відмовляються від консультацій спеціалістів податкової служби й використовують можливості для їх надання підприємцям консалтинговими компаніями в режимі реального часу. Завдяки цифровій системі обліку дані залишаються актуальними. Використовуючи доступні дані, фінансовий експерт може проаналізувати цифри і в режимі реального часу запропонувати найпростіший і швидкий спосіб їх покращити.

Сьогодні діджиталізація обліку дозволяє власникам бізнесу та їх бухгалтерам швидше й точніше виконувати функціональні завдання, а також ефективніше інтерпретувати й складати фінансову звітність. Таким чином, власники бізнесу можуть зосередитися на своїх стратегічних цілях і

вирішувати складні завдання, приймати ефективні управлінські рішення тощо. Однак, діджиталізація обліку не виключає ролі бухгалтера і не применшує важливості бухгалтерських процедур. Діджиталізація обліку дозволяє пришвидшити роботу бухгалтера та зробити її ефективнішою.

Відповідно до Закону України бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні у бухгалтерському обліку за його класичним трактуванням виділяють шість процесів: виявлення; вимірювання; реєстрація накопичення; узагальнення; зберігання; передача інформації про діяльність підприємства зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття рішень. Наразі усі ці процеси на підприємствах повністю або частково автоматизовано та на законодавчому рівні в Україні запроваджено електронний документообіг, що регламентується Законом України «Про електронні документи та електронний документообіг» [5].

Основною метою організації електронного облікового процесу на підприємстві є:

- автоматизоване фіксування господарських операцій в бухгалтерському і податковому обліку;
- автоматизоване формування звітності підприємства (фінансової та податкової);
- організація автоматизованого обліку на підприємстві;
- оперативне надання зовнішнім та внутрішнім користувачам повної, правдивої, неупередженої та достовірної обліково-економічної інформації для оцінки показників діяльності підприємства та визначення управлінських ініціатив.

Виходячи з мети, впливають наступні завдання електронного облікового процесу:

- забезпечення повної, своєчасної, достовірної реєстрації господарських операцій, здійснюваних на підприємстві, в інформаційній системі;
- забезпечення процесу збирання, автоматизованої обробки, архівування інформації про господарські операції підприємства;
- оптимізації процесу електронного документообігу;
- автоматизованої систематизації та узагальнення показників, які характеризують діяльність підприємства за звітний період у відповідних формах фінансової звітності;
- складання звітності за податковий період та їх подання в електронному вигляді в режимі он-лайн у відповідні контролюючі органи;
- експорту бухгалтерських документів з інформаційної системи до текстових процесорів;
- реалізації контрольних процедур в автоматизованому режимі;
- інформаційної безпеки;
- деталізованої інформаційної бази для проведення комплексної економічної діагностики підприємства;
- формування структурованої обліково-інформаційної платформи для

розробки управлінських рішень.

Питання діджиталізації як інструмент удосконалення або оптимізації сучасних бізнес-процесів досліджували різні науковці. Так, Гусева О. Ю. та Легомінова С. В. вважають, що «під діджиталізацією прийнято розуміти глибину трансформацію, проникнення цифрових технологій щодо оптимізації та автоматизації бізнес-процесів, підвищення продуктивності та покращення комунікаційної взаємодії зі споживачами» [2].

Багацька К., Гейдор А. [6, с. 26] виділяють наступні етапи:

- діджиталізація (використання електронної форми документу замість паперової, автоматичне формування документу з використанням бухгалтерських комп'ютерних програм);
- діджиталізація (створення юридично значущого електронного документу з електронним підписом відповідно до вимог законів «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та «Про електронні документи та електронний документообіг»);
- діджитал-трансформація (впровадження цілого блоку управлінських нововведень) для прийняття рішень із застосуванням комплексу комп'ютерних програм та «хмарних» сервісів збереження даних, які є послідовними та формують замкнутий цикл впровадження цифрових технологій у бізнес- процеси.

Так, діджиталізація є не лише процесом розвитку, але й викликом для спеціалістів у сфері бухгалтерського обліку, тому й закладам освіти доцільно звернути увагу на вдосконалення саме «цифрових» компетенцій випускників та зосередити освітній процес на застосуванні сучасних діджитал-технологій в опануванні професійних навиків випускниками.

Сучасні комп'ютерні програми значно полегшують процес ведення бухгалтерського обліку, враховуючи той спектр програмного забезпечення, який пропонується: від калькуляторів до автоматизованих реєстрів та форм звітності.

Найпопулярнішими автоматизованими бухгалтерськими системами, які застосовуються на вітчизняних підприємствах, є такі: «1С: Підприємство», Дебет-Плюс, BAS Бухгалтерія, iBuh Online, SMARTfin.ua, Zarplata 24, ТОРГСофт, FIT Бюджет, KBS, BookKeeper, MASTER: Бухгалтерія, IT-Enterprise тощо.

Посилення на середньотермінову перспективу діджитал-технологій бухгалтерського обліку спроможне вивести розвиток фахівця з бухгалтерського обліку на новий рівень. Значна частина вітчизняних підприємств у своїй діяльності використовують основні напрямки діджиталізації в бухгалтерському обліку : розширення застосування електронного документообігу, використання хмарних технологій, комп'ютерних програм обліку, дистанційна (віддалена) робота, що вимагає вдосконалення процедур як на рівні окремих підприємств, держави, так й на міждержавному рівні розвитку «цифрових» навичок та підвищення кваліфікації бухгалтерських працівників.

Проаналізувавши фінансово-бухгалтерські портали та інформаційні

сайти для бухгалтерів, а також узагальнивши дослідження науковців можемо виокремити напрями діджиталізації для різних сфер застосування з їх програмним забезпеченням (таблиця 1).

Таблиця 1

НАПРЯМИ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Напрямок діджиталізації	Сфера застосування	Приклад програмного забезпечення
Автоматизація обліку	Здійснення регламентних операцій господарської діяльності за допомогою комп'ютерних програм	1С-Підприємство, Дебет-Плюс, BAS Бухгалтерія, iBuh Online, SMARTfin.ua, Zarplata 24, ТОРГСофт, FIT Бюджет, KBS, BookKeeper, MASTER: Бухгалтерія, IT-Enterprise. Бухгалтерія, ВJET та ін.
База даних підприємств	Упорядкування інформації за реєстрами	Реєстр платників податків, Реєстр застрахованих осіб ПФУ, Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців та ін.
Електронний кабінет платника податку	Актуальний довідник по податковому законодавству України, подачі електронних звітів, сплаті податків, перевірці заборгованості онлайн	Taxer, cabinet.tax.gov.ua
Інформаційно-довідкові системи	Надання юридичної допомоги, професійні консультації	ЛІГА:Закон, ІНФО-Диск, Парус- Консультант тощо
Звітність	Онлайн-заповнення та автоматичне відсилання форм звітності	MEDoc, Cota, BAS Бухгалтерія, iFin, Liga: Report, iBuh Online, електронна бухгалтерія Приват 24, Соната та ін.
Калькулятори	Спрощення математичних розрахунків з урахуванням змін законодавства	Зарплатний калькулятор, Калькулятор індексації заробітної плати, Калькулятор терміну відпустки/ кількості (робочих) днів, Пенсійний калькулятор, Калькулятор податкової віддачі, Калькулятор нарахування амортизації основних засобів тощо
Сервіси для отримання кваліфікованого електронного підпису (КЕП)	Онлайн-сервіс створення удосконаленого електронного підпису для подання електронної звітності до контролюючих державних органів, підписання електронних документів, отримання державних електронних послуг	Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг інформаційно- довідкового департаменту ДПС (ЕДП ІДД ДПС), ЦСК «Україна», MasterKey, DepositSignPortfel.ua та ін.
Електронний документообіг	Онлайн-сервіс створення, погодження та підписання електронних документів	DEALS, Вчасно, Fredo та ін.
Програмний реєстратор розрахункових операцій (ПРРО)	Проведення розрахунково- касових операцій	Кашалот, СмартКаса, Checkbox та ін.
Різне	Сервіси для спрощення роботи бухгалтера	Конструктор бухгалтерських проводок, сервіс для визначення кодів видів економічної діяльності КВЕД

Фахівці з бухгалтерського обліку доводять, що самі по собі зібрані дані і системи автоматизації ще не дають позитивного ефекту, навпаки вони вимагають ресурсів, уваги, обслуговування, не дивлячись на те, що кожен напрям діджиталізації є важливим і необхідним, проте, лише застосування їх в комплексі та в системі надасть очікуваний та ефективний результат

вирішувати складні завдання та приймати ефективні управлінські рішення тощо.

Однією з програм, яка довгий час представлена в Україні для автоматизованого ведення обліку і особливостей оподаткування, згідно з нормами та вимогами законодавства нашої країни, є програма «1С: Підприємство». Проте, Указом Президента України №133/2017 від 15.05.2017 р. введено в дію рішення РНБО від 28.04.2017 р. «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» [10].

Ці санкції поширились, зокрема, і на програмні продукти 1С. Навіть попри те, що на продукти цього розробника з 2017 року накладені санкції, впродовж кількох останніх років аж до лютого 2022-го в українських компаніях був стабільний попит на спеціалістів «1С» для використання програми «1С: Підприємство». Основними аргументами підприємств проти виходу з російського програмного забезпечення є відсутність повноцінних аналогів, коштовність переходу на інші системи та складна система податкового обліку в Україні.

Альтернативою «1С» є українські програмні продукти: «MASTER:Бухгалтерія», FossDoc, IT-Enterprise, «Fit-Бюджет», Bookkeeper, «Дебет Плюс», «Діловод», Finmap тощо. Українські програми мають повністю той самий функціонал, що і 1С: нарахування заробітної плати, виробництво, торгівля, податковий облік, формування звітів, оборотна відомість, звіти для податкової і для статистики, управлінський облік, синхронізацію з банками, білінговою системою і системою цифрового документообігу тощо. Таким чином, перехід на програмні продукти вітчизняного виробництва – це питання часу.

Тому, й головним завданням закладів освіти – це впровадження в освітній процес різних напрямів діджиталізації обліку з вивченням вітчизняних програмних продуктів з метою підготовки майбутніх фахівців з обліку і оподаткування для підприємств, установ і організацій будь-якої форми власності та напряму діяльності. Як вище зазначалось, на сьогоднішній день в Україні функціонує значна кількість бухгалтерських програм. Проте, для навчальних цілей здобувачів освіти, а також умов співпраці із закладом освіти ефективним є вітчизняний програмний продукт ТОВ «МАСТЕР:СТРІМ». Співпраця з закладами освіти ТОВ «МАСТЕР:СТРІМ» покликана об'єднати зусилля в навчанні усіх бажаючих і поширенні інформації про українські інноваційні ІТ рішення і розробки, а також сприяти поліпшенню якості викладання на основі застосування в своїй методичній роботі комп'ютерної програми-платформи MASTER. MASTER: Бухгалтерія призначена для автоматизації бухгалтерського і податкового обліку, зокрема й підготовки обов'язкової (регламентованої) звітності, в організаціях, що здійснюють будь-які види комерційної діяльності: гуртову і роздрібну торгівлю, комісійну торгівлю (включно з субкомісією), надання послуг, виробництво тощо.

Істотними перевагами даної програми є простота в освоєнні, високий рівень технічної підтримки, звернення з усіх питань безпосередньо до співробітників розробника без посередників, доступна ціна, а також демонстраційна база програми автоматизації бізнесу, що дозволяє ознайомитись з інтерфейсом програмного продукту.

Таким чином, підсумовуючи вищезазначене, слід зауважити, що застосування в освітній процес різних напрямів діджиталізації обліку для підготовки майбутніх фахівців з обліку і оподаткування, але саме українських цифрових продуктів обліку є дуже важливою та необхідною процедурою, адже без комп'ютерних бухгалтерських програм не можуть функціонувати жодне підприємство незалежно від форми власності.

Основне призначення програмних продуктів - максимально полегшити працю бухгалтера, позбавивши його від одноманітної роботи і звести ймовірність помилок до мінімуму. За таких умов важливими компетенціями бухгалтера мають стати [10]:

- hard skills (знання права та бухгалтерського обліку, бізнесу, інформаційних технологій та сервісів, аналітичні здібності, знання мов);

- soft skills (інтелектуальні здібності, здатність набувати та використовувати нові знання, креативне мислення, здатність управляти своїми емоціями, передбачувати наслідки рішень, гнучко реагувати на ситуації, міжособистісні та міжкультурні стосунки).

Постійне самовдосконалення, володіння необхідними компетенціями, розуміння бізнес-процесів, зміна вектору діяльності в бік нетрадиційних функцій робить професію бухгалтера перспективною та важливою.

Висновки.

Діджиталізація бухгалтерського обліку та його інтеграція в інформаційну систему суб'єктів господарювання - вимога сучасної цифрової епохи. Під діджиталізацією бухгалтерського обліку варто розуміти можливість комплексного використання різних видів програмного забезпечення для відображення в обліку господарських операцій. Саме такі технологічні досягнення дозволяють бухгалтеру інтерпретувати та обробляти дані швидше та ефективніше, ніж будь-коли раніше. Також, діджитал-облік дозволяє отримувати консультації в режимі реального часу.

Впровадження напрямів діджиталізації бухгалтерського обліку, а саме - вітчизняних програмних продуктів максимально полегшує працю бухгалтера, позбавивши його від одноманітної роботи і дозволяє звести помилки до мінімуму, підвищує ефективність діяльності компанії, посилює її конкурентоспроможність та перетворює бухгалтерський облік в мистецтво, яке «забезпечує успіх» такому підприємству. Сучасне інформаційно - програмне забезпечення таке ж важливе для бухгалтерського обліку підприємства як організація облікового процесу, наявність висококваліфікованих працівників, система документообігу тощо. Фахівці з обліку і оподаткування зі знаннями вітчизняних програмних продуктів мають широкі можливості і є затребуваними на ринку праці.

Тому, перед закладами освіти стоїть важливе завдання – це підготовка

висококваліфікованих спеціалістів. Підсумовуючи думки науковців, вважаємо, що важливими компетенціями фахівця з обліку і оподаткування є не лише знання програмних продуктів, інформаційних технологій та сервісів, а також глибокі знання права та бухгалтерського обліку, бізнесу, наявність аналітичних здібностей, знання мов – це навички *hard skills*. *Soft skills* – наявність інтелектуальних здібностей, креативного мислення, здатність управляти своїми емоціями, передбачувати наслідки рішень, гнучко реагувати на ситуації, міжособистісні та міжкультурні стосунки тощо. Саме на формування таких навичок має бути спрямоване навчання у вітчизняних закладах освіти.

Література

1. Литвинов О. М. Діджиталізація на порозі цифрового дахау. *Держава і злочинність. Нові виклики в епоху постмодерну*. Харків, 2020. с. 170-172 URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/9635>
2. Гусева О. Ю., Легомінова С. В. Діджиталізація - як інструмент удосконалення бізнес-процесів, їх опти- мізація. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2018. № 1 (23). С. 33-39 (дата звернення: 14.11.2023).
3. Прохоров М. Що таке діджиталізація. *Українське радіо - радіо платформа Суспільного мовника України Національної суспільної телерадіокомпанії.*, 2019. URL: <http://www.nrcu.gov.ua/news.html?newsID=91042>
4. Артем'єва О. О., Томша А. О. Бухгалтерський облік в умовах діджиталізації. 2020. С. 50-54. URL: <http://eprints.kname.edu.ua> (дата звернення: 03.11.2023).
5. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення: 05.11.2023).
6. Багацька К., Гейдор А. Бізнес-процеси в умовах діджиталізації економіки. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2019. № 5. С. 23-32.
7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 03.11.2023)
8. Найпопулярніші професії ринку праці України. URL: <https://mik.dcz.gov.ua/publikacija/navpopulvarnishiprofesivi-rvnku-praci-ukravinv>. (дата звернення: 03.11.2023).
9. Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) : Указ Президента України №133/2017 від 15.05.2017 р. введено в дію рішення РНБО від 28.04.2017 р.
10. Король С.Я., Клочко А.О. *Hard soft skills бухгалтера*. URL:<http://visnik.knute.edu.ua/files/2020/03/13.pdf>.

References:

1. Lytvynov O. M. (2020) Didzhitalizatsiya na porozi tsyfrovoho dakhau. Derzhava i zlochynnist'. Novi vyklyky v epokhu postmodernu [Digitization on the threshold of digital Dachau. State and crime. New challenges in the postmodern era]. Kharkiv: URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/9635>) [in Ukrainian].
2. Husyeva O. YU., Lehominova S. V. (2018) Didzhitalizatsiya - yak instrument udoskonalennya biznes-protsesiv, yikh opyty- mizatsiya [Digitalization - as a tool for improving business processes, their optimization. Economy. Management. Business]. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes* 2018. No. 1 (23). P. 33-39 [in Ukrainian]
3. Prokhorov M. (2019) Shcho take didzhitalizatsiya [What is digitalization]. *Ukrayins'ke radio - radio platforma Suspil'noho movnyka Ukrainy Natsional'noyi suspil'noyi teleradiokompaniyi*. URL: <http://www.nrcu.gov.ua/news.html?newsID=91042> [in Ukrainian].
4. Artem'yeva O. O., Tomsha A. O. (2020) Bukhhalters'kyi oblik v umovakh didzhitalizatsiyi [Accounting in conditions of digitization]. 2020. S. 50-54. URL: <http://eprints.kname.edu.ua> [in Ukrainian].
5. Pro elektronni dokumenty ta elektronny dokumentoobih [On electronic documents and electronic document circulation] : Zakon Ukrainy vid 22.05.2003 № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (data zvernennia : 03.11.2023) [in Ukrainian].
6. Bahats'ka K., Heydor A. (2019) Biznes-protsesy v umovakh didzhitalizatsiyi ekonomiky [Business processes in the conditions of digitalization of the economy]. *Visnyk Kyyivs'koho natsional'noho torhovel'no-ekonomichnoho universytetu* 2019. No. 5. P. 23-32. [in Ukrainian]
7. Pro bukhhalters'kyi oblik ta finansovu zvitnist' v Ukraini [On accounting and financial reporting in Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (data zvernennia : 03.11.2023) [in Ukrainian].
8. Naypopulyarnishi profesiyni rynku pratsi Ukrainy [The most popular professions in the labor market of Ukraine]. URL: <https://mik.dcz.gov.ua/publikaciva/navpopulvarnishiprofesivirvnu-praci-ukravinv> [in Ukrainian].
9. Pro zastosuvannya personal'nykh spetsial'nykh ekonomichnykh ta inshykh obmezhuval'nykh zakhodiv (sanktsiy) [On the application of personal special economic and other restrictive measures (sanctions): Decree of the President of Ukraine No] : Ukaz Prezidenta Ukrainy №133/2017 vid 15.05.2017 r. vvedenni v diyu rishennya RNBO vid 28.04.2017 r. (data zvernennia : 03.11.2023) [in Ukrainian].
10. Korol' S.YA., Klochko A.O. Hardsoftskills bukhhaltera [Hard soft skills of an accountant]. URL:<http://visnik.knute.edu.ua/files/2020/03/13.pdf>. [in Ukrainian].